

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Tuin van het begijnhofconvent

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Titel:	Tuin van het begijnhofconvent
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Tienen
Deelgemeente:	Tienen
Bron:	Schepping: 2013-08-06 Bijwerken: 2018-10-31 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134229
Coördinaten:	Breedte: 4.94163383552 Lengte: 50.8016366153

Primaire tekst

Kloostertuin van 49,10 are, oorspronkelijk de tuin van het begijnhofconvent, met enkele bruine beuken en een rond 1850 aangeplante ginkgo.

Het begijnhof van Tienen werd vermoedelijk gesticht in het begin van de 13de eeuw. Het werd gevestigd ten zuiden van de Borggracht, 'extra muros', op de plaats van een vroegere joodse nederzetting. Door verschillende schenkingen konden de begijnen hun domein vergroten en de gemeenschap groeide snel aan. Als we Gramaye mogen geloven, waren er ooit meer dan 300 begijnen, maar in 1622 bedroeg hun aantal nog geen zesde daarvan. In 1754 omvatte het ommuurde begijnhof 57 huizen, de vroeggotische kerk, het gemeenschappelijke 'convent', de infirmerie en het 'contoir'. In 1797 werden de eigendommen van de begijnen onder sekwester geplaatst en overgedragen aan het 'Hospice' (bestuur van de gasthuizen) van de stad. Het begijnenleven was toen al lang over zijn hoogtepunt heen en hun aantal verminderde zienderogen. De laatste begijn overleed in 1866. Het convent was al in 1843 samen met de kerk en de infirmerie verkocht aan Gentse paters dominicanen. Jan-Baptist De Noter maakte in 1853 een pentekening van het begijnhof in vogelperspectief. In tegenstelling tot de 'Mechelse' tekeningen van De Noter, gaat het hier om een weergave van de toenmalige toestand, die grosso modo nog overeenstemt met het Primitief kadasterplan. Het oorspronkelijke, 16de-eeuwse conventgebouw was maar half zo lang als het huidige en de tuin besloeg nog geen 20 are. Het was volgens De Noter geen traditionele kloostertuin met padenkruis, maar een landschappelijke tuin met door kronkelpaden omgeven grasveldjes en solitaire bomen of bomengroepjes.

In 1854 werden diverse gebouwen nabij het convent gesloopt en vervangen door een smalle dienstvleugel met een neogotisch ingangsrisaliet. Enkele jaren later werd het convent verlengd en verbreed tot zijn huidige plattegrond en uitzicht: een 65 m lang en 12 m breed volume van twee bouwlagen in traditionele bak- en zandsteenstijl (met speklagen, kruis- en kloosterkozijnen) en neogotische spitsboogdeurtjes. Het nieuwe convent had samen met de dienstvleugel een L-vormige plattegrond en de tuin was nu bijna een halve hectare groot. De oudste foto's, vermoedelijk rond 1880 genomen, tonen een vlakte met hoog opgeschoten gras en – duidelijk herkenbaar – een ginkgo (*Ginkgo biloba*), bruine beuken (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea'), een ruwe berk (*Betula pendula*) en iets wat verdacht veel op Kaukasische vleugelnoot (*Pterocarya fraxinifolia*) lijkt. Geen spoor van heiligenbeelden en andere religieuze attributen die doorgaans de kloostertuinen sierden. Het afbuigende pad op de voorgrond van de hier gereproduceerde Ansicht, bestaat nog steeds. De ginkgo, nu met een stamomtrek van 370 cm, was waarschijnlijk één van de eerste bomen die de dominicanen hebben aangeplant, nog vóór de bouwcampagne van 1854; de twee bruine beuken nabij de dienstvleugel bevinden zich op het gedeelte dat tijdens deze campagne bij de tuin werd gevoegd en werden dus later aangeplant. In 1944 bombardeerden de geallieerden de westelijke helft van het convent, in feite het oorspronkelijke gedeelte,

samen met het nabijgelegen hospitaal. Bij de heropbouw werd het oude model zo getrouw mogelijk nagebootst. De oude begijnhofkerk, na de overname door de dominicanen door het volk 'paterskerk' genoemd, brandde af op 22 september 1976. Tot overmaat van ramp werden in 1977 de aanpalende Vinckenbosch- en Moespikvesten en de Borggracht tot een expresweg omgetoverd. De kerkruïne werd 'geconsolideerd' (een eufemisme want het maaswerk van de ramen werd gereconstrueerd) en de ruimte in en rond de ruïne werd in 1997 aangelegd als 'wandel- en halteplaats' naar het ontwerp van tuinarchitect Herman Van den Bossche. Vandaag vormt de ruïne het decor voor talrijke huwelijksfoto's. In 1992 werd het convent door de dominicanen verkocht aan de huidige eigenaar.

Merkwaardige bomen (opname 14 juli 2006)

Het cijfer in vet geeft de stamomtrek in centimeters weer. De omtrek wordt standaard gemeten op 150cm hoogte.

- 1. ginkgo (*Ginkgo biloba*) **370**
- 4. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **435**

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Kempeneers, Paul

Datum: 2013

Titel Text: Tuin van het begijnhofconvent

Grafische documenten

Tienen_begijnhofconvent3 (Deneef, Roger, 14-07-2006, ©Vlaamse Gemeenschap)

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Tuin van het begijnhofconvent

Tienen_begijnhofconvent2 (Deneef, Roger, 14-07-2006, ©Vlaamse Gemeenschap)

Tienen_begijnhofconvent (Deneef, Roger, 14-07-2006, ©Vlaamse Gemeenschap)

Tienen_begijnhofconvent4 (Deneef, Roger, 14-07-2006, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Primitieve kadastrakaart, opgemaakt door Bastendorff.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oudste kadastrale legger 212 Tienen art. 689 en art. 1344.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschetsen Tienen 1854 nr. 6 en 1863 nr. 24.

Inventaris van het cultuurbezit in Vlaanderen – arrondissement Leuven, Brussel, Ministerie van Nederlandse Cultuur, 1971, p. 378.

GRAMAYE J.B., *Thenae et Brabantia ultra Velpam, quae olim Hasbaniae pars*, Brussel, J. Mommart, 1606.

KEMPENEERS P., *Thuis in Thienen (II)*, Tienen, uitg. P. Kempeneers, 1999, p. 842-849.

WAUTERS A., *Géographie et histoire des communes belges. Arrondissement de Louvain – canton de Tirlemont, ville de Tirlemont*, Bruxelles, Culture et Civilisation, facsimile van editie 1874, 1963, p. 156.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/35499>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121581>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/83775>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/83776>

Beknopte karakterisering

Datering: 13de eeuw, 16de eeuw, derde kwart 19de eeuw, eerste kwart 14de eeuw, na WO II, tweede kwart 19de eeuw, vanaf 1975

Typologie: begijnhofkerken, conventen, kloostertuinen, tuin- en parkbeplantingen